

Μελέτη Διεθνούς Εμπορίου

" Το Διεθνές Εμπόριο πρωτοεμφανίστηκε τον 15^ο αιώνα και μέχρι σήμερα διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην οικονομία της κάθε χώρας. "

Φωτεινή Χαραλάμπους

2022

<u>Περιεχόμενα</u>	<u>Σελίδα</u>
<u>Εισαγωγή</u>	2
<u>Παράγοντες που επηρεάζουν το Διεθνές Εμπόριο</u>	3-4
<u>Η Ευρωπαϊκή Ένωση σε αριθμούς</u>	4-6
<u>Η θέση της Κύπρου</u>	7-8
<u>Η επιρροή του Covid-19 στο διεθνές εμπόριο</u>	8-10
<u>Πως βελτιώνεται το Ισοζύγιο Εμπορίου μιας χώρας</u>	10-11
<u>Επίλογος</u>	12
<u>Πηγές</u>	13

Εισαγωγή

Το διεθνές εμπόριο, θα το χαρακτηρίζαμε ως ένα μέσο με το οποίο οι διάφορες εθνικές οικονομίες έρχονται σε εμπορική επικοινωνία. Δηλαδή, σε μια παγκόσμια κλίμακα το διεθνές εμπόριο είναι το σύνολο των εισαγωγών και εξαγωγών που λαμβάνουν χώρα σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή^[1]. Ο κύριος λόγος ύπαρξης του διεθνούς εμπορίου είναι να καλύψουν οι χώρες τις ανάγκες τους σε προϊόντα και υπηρεσίες τα οποία δεν μπορούν να καλύψουν από μόνες τους^[2]. Κυρίως θα λέγαμε πως η πιο σύνηθες μορφή εμπορικής συναλλαγής είναι η κυκλοφορία προϊόντων εκτός συνόρων με τις εισαγωγές και εξαγωγές να αποτελούν τον κύριο πυλώνα της εμπορικής δραστηριότητας. Φυσικά, εκτός από τις συναλλαγές, το διεθνές εμπόριο εμπίπτει με την δημιουργία σχέσεων μεταξύ των επιχειρήσεων με μια διαφορετική έννοια του όρου, δηλαδή περιλαμβάνοντας φυσικά και νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων που είτε επενδύουν, είτε δραστηριοποιούνται εμπορικά μέσα σε ένα πλαίσιο το οποίο θέτουν οι ίδιοι νοουμένου ότι αυτά τα πρόσωπα είναι από διαφορετικές χώρες^[2].

Το διεθνές εμπόριο μπορεί επίσης να χωριστεί σε δύο υποκατηγορίες. Το διακλαδικό και το ενδοκλαδικό εμπόριο. Όταν αναφερόμαστε στο διακλαδικό εμπόριο εννοούμε την ανταλλαγή προϊόντων που είναι σε διαφορετικούς τομείς – κλάδους, δείχνοντας έτσι την εξειδίκευση που δημιουργείται στην κάθε χώρα και την ανάγκη της να εμπορευτεί προϊόντα από άλλους κλάδους που δεν έχει εξειδίκευση. Το ενδοκλαδικό εμπόριο αφορά προϊόντα τα οποία ταξινομούνται στον ίδιο κλάδο και έτσι οι χώρες επιθυμούν να εμπορευτούν ελαφρώς διαφοροποιημένα προϊόντα του ίδιου τομέα, όπως για παράδειγμα η Αμερική εισάγει κινητά τηλέφωνα παρόλο που υπάρχουν ήδη Αμερικάνικες μάρκες κινητών τηλεφώνων^[2].

Στην συγκεκριμένη μελέτη, θα εξεταστούν οι παράγοντες που επηρεάζουν το διεθνές εμπόριο και τις πιθανές επιπτώσεις του, τη θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και πιο συγκεκριμένα της Κύπρου, και τέλος με ποιους τρόπους μπορεί να βελτιωθεί το εμπορικό ισοζύγιο μιας χώρας.

Παράγοντες που επηρεάζουν το Διεθνές Εμπόριο

Οι παράγοντες οι οποίοι ευθύνονται για την ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου ποικίλουν και ως σημαντικότεροι θεωρούνται οι ακόλουθοι:

- α) Η μόνιμη αύξηση του πληθυσμού
- β) Η τεχνολογική πρόοδος
- γ) Η αύξηση στη ζήτηση καταναλωτικών αγαθών
- δ) Η αλλαγή στις συνήθειες των ανθρώπων
- ε) Η αυξανόμενη επένδυση των πολυεθνικών εταιρειών σε διάφορες χώρες ^[2].

Επίσης, πρέπει να σημειωθεί πως οι χώρες με το μεγαλύτερο **Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν** ^[3] είναι και αυτές με την περισσότερη κινητικότητα όσον αφορά το εμπόριο. Στην πραγματικότητα, το μέγεθος της οικονομίας συνδέεται άμεσα με τον όγκο των εξαγωγών και εισαγωγών αφού οι μεγαλύτερες οικονομίες παράγουν και περισσότερα προϊόντα και υπηρεσίες, έτσι έχουν μεγαλύτερη ποσότητα να πωλήσουν στη διεθνή αγορά. Αυτό φυσικά επιφέρει στις μεγάλες οικονομίες περισσότερο εισόδημα από την πώληση των αγαθών και υπηρεσιών τους, οπότε είναι σε θέση να εισάγουν περισσότερο.

Κάποιοι άλλοι παράγοντες που μπορεί να επηρεάζουν είναι η Πολιτική Συγγένεια. Χώρες που έχουν πολιτικές σχέσεις μάλλον θα έχουν και πολύ καλή οικονομική συνεργασία. Η Γεωγραφία επίσης παίζει τον δικό της ρόλο, αφού σε χώρες με λιμάνια και χωρίς κάποιο εμπόδιο, η υλοποίηση του εμπορίου γίνεται ευκολότερη. Τέλος η Απόσταση που έχουμε μεταξύ των διαφόρων αγορών πρόκειται να επηρεάσει το μεταφορικό και εισαγωγικό – εξαγωγικό κόστος ^[4]. Με λίγα λόγια, θα μπορούσε να συνδεθεί αυτή η λογική με το Μοντέλο Βαρύτητας ή αλλιώς Gravity Model. Το μοντέλο βαρύτητας του διεθνούς εμπορίου δηλώνει ότι ο όγκος του εμπορίου μεταξύ δύο χωρών είναι ανάλογος της οικονομικής τους μάζας και ένα μέτρο των σχετικών εμπορικών τριβών τους. Ίσως λόγω της διαισθητικής του απήχησης, το μοντέλο της βαρύτητας είναι το πρότυπο του διεθνούς εμπορίου για περισσότερα από 50 χρόνια.

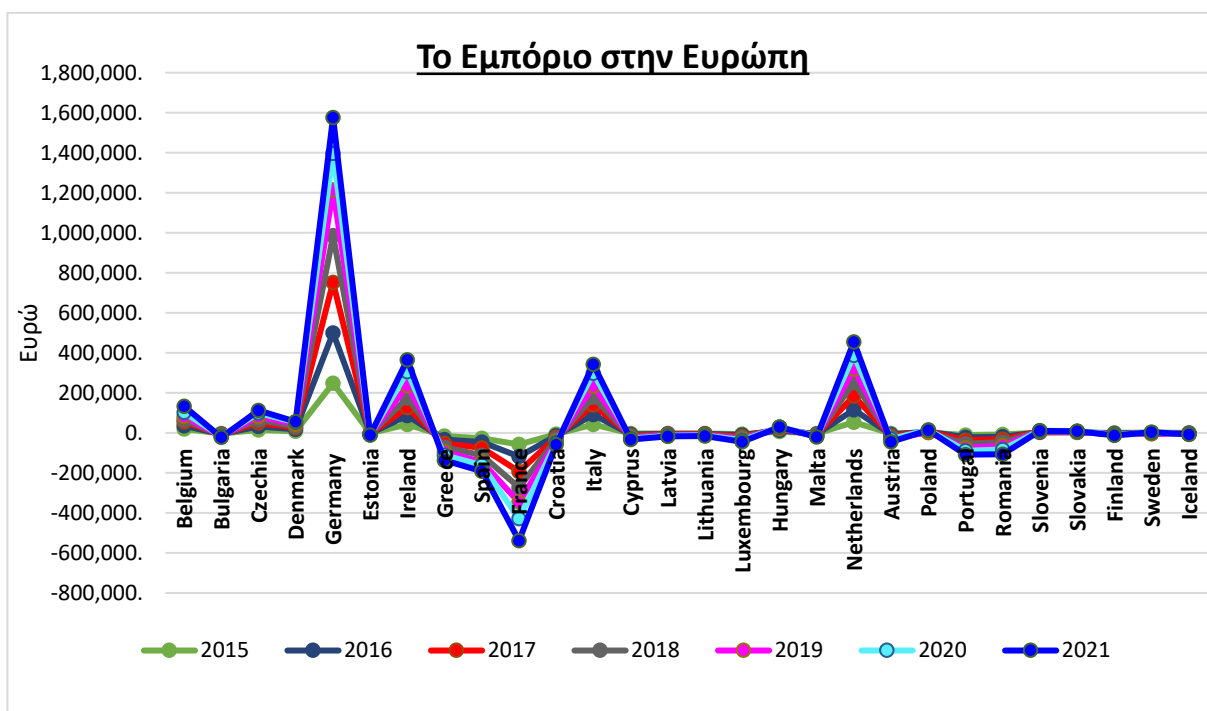
Αξίζει επίσης να σημειωθεί, πως οι δύο λόγοι που το διεθνές εμπόριο έχει τόσο ισχυρές επιδράσεις στην κατανομή του εισοδήματος εντός μιας χώρας είναι ότι

- 1) δε μπορούν οι διαθέσιμοι πόροι να μετακινούνται άμεσα ή χωρίς κόστος από μια βιομηχανία στην άλλη, και
- 2) η κάθε βιομηχανία χρειάζεται διαφορετικούς παραγωγικούς συντελεστές για την παραγωγή των προϊόντων της.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση σε αριθμούς

Με βάση στοιχεία της EUROSTAT, στο Διάγραμμα 1 φαίνεται η πορεία του εμπορίου των Ευρωπαϊκών χωρών για τις χρονιές 2015 – 2021. Ο κάθετος άξονας αντιπροσωπεύει την αξία του εμπορίου σε εκατομμύρια ευρώ και ο οριζόντιος άξονας δείχνει τις χώρες.

Διάγραμμα 1: Εξαγωγές μείον Εισαγωγές

Πηγή: Eurostat

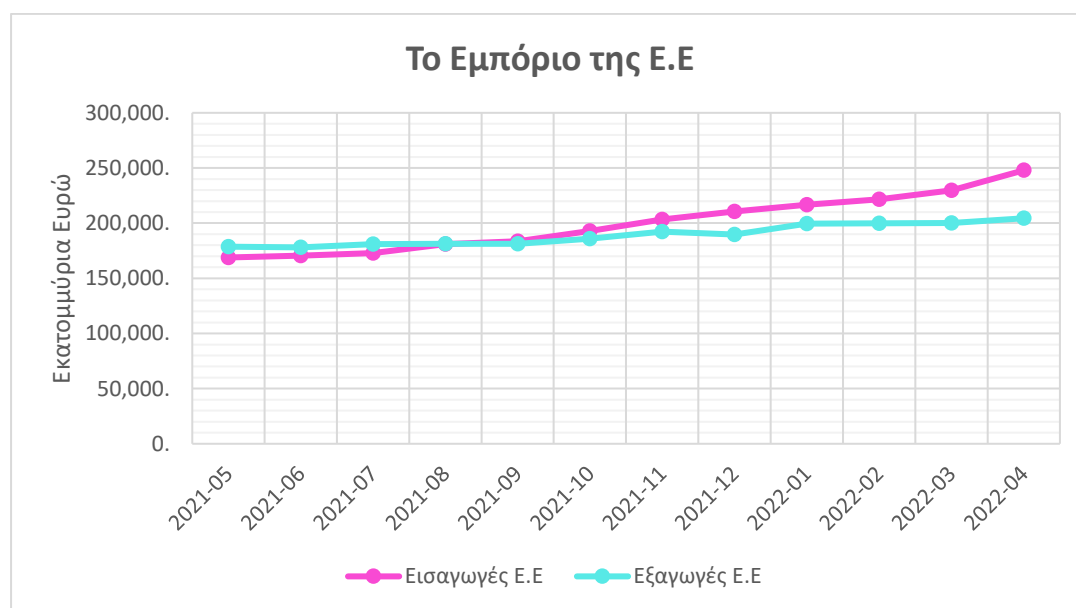
Αναφερόμενοι στην πορεία του εμπορίου εννοούμε του καθαρού εμπορίου δηλαδή, εξαγωγές μείον εισαγωγές για την κάθε χώρα. Πιο πάνω έγινε αναφορά στο ότι οι μεγαλύτερες οικονομίες θα είναι και αυτές που έχουν και μεγαλύτερο μερίδιο στο εμπόριο κάτι το οποίο από τα στοιχεία που παρουσιάζονται επαληθεύεται. Η Γερμανία είναι η πρώτη χώρα σε ότι αφορά το εμπορικό ισοζύγιο της, δηλαδή εξάγει πολύ περισσότερα σε αξία από ότι εισάγει. Αυτό επιφέρει φυσικά κέρδη στην οικονομία της αλλά και στο πέρασμα του χρόνου την μεγεθύνει ακόμα περισσότερο. Όπως βλέπουμε και στο διάγραμμα πιο πάνω, τη Γερμανία ακολουθεί η Ολλανδία και στην συνέχεια η Ιταλία, η Ιρλανδία και το Βέλγιο. Οι χώρες αυτές, είναι εξίσου μεγάλες οικονομίες και

γι' αυτό, όπως η Γερμανία, επωφελούνται του εμπορίου. Η μόνη χώρα που αποτελεί εξαίρεση σε αυτήν την θεωρία είναι η Γαλλία και η Ισπανία, οι οποίες παρόλο που είναι δύο αρκετά μεγάλες οικονομίες, παραμένουν κάθε χρόνο, τουλάχιστον από το 2015 και μέχρι και το 2021, με αρνητικό εμπορικό ισοζύγιο.

Άξια σχολιασμού είναι επίσης η διαφορά που διατηρεί η Γερμανία σε σχέση με τη δεύτερη καλύτερη σε επίδοση χώρα την Ολλανδία, όπου σχεδόν το καθαρό εμπορικό ισοζύγιο της Γερμανίας είναι τρεις φορές αυτό της Ολλανδίας, γεγονός που καταδεικνύει το πόσο δυνατός παίχτης είναι η Γερμανία στην παγκόσμια οικονομία σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Τέλος, να σημειωθεί και η διαφορά στο εμπόριο που δημιουργείται χρόνο με τον χρόνο, δηλαδή το πόσο μεγαλώνει αυτή η αγορά. Το πιο εμφανές παράδειγμα είναι η Γερμανία. Το 2015 είχε κάτι περισσότερο από 200 εκατομμύρια ευρώ σε καθαρή αξία εμπορίου και 6 χρόνια μετά, έχει επιτύχει να φτάσει κοντά στα 1,6 δισεκατομμύρια ευρώ.

Για μια πιο πρόσφατη εικόνα των εισαγωγών εξαγωγών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στα παρακάτω διαγράμματα φαίνονται οι εξαγωγές και οι εισαγωγές από τον Μάιο του 2021 μέχρι τον Απρίλιο του 2022 σε εκατομμύρια ευρώ.

Διάγραμμα 2: Εισαγωγές και Εξαγωγές της Ε.Ε

Πηγή: Eurostat

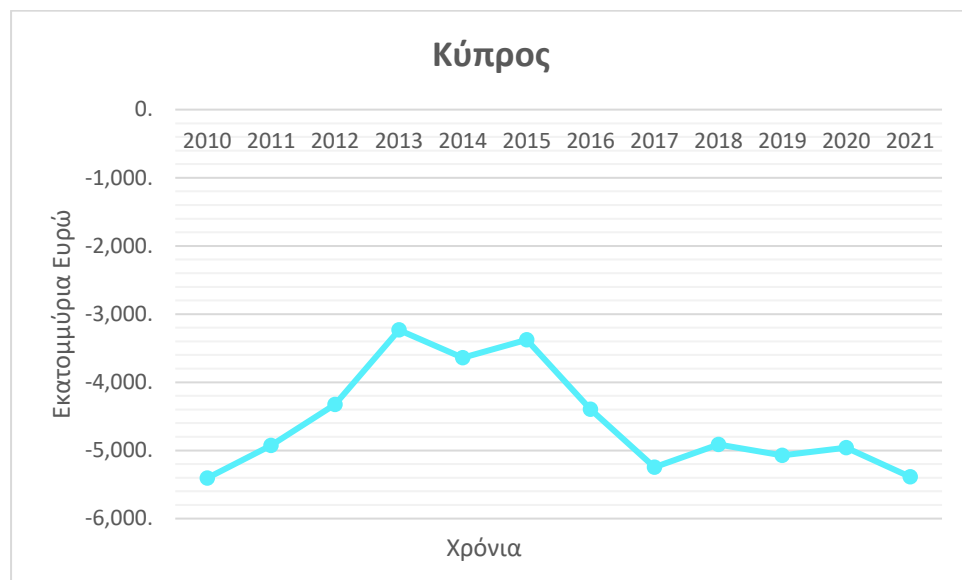
Εκ πρώτης όψευς, στο σύνολο του εμπορίου, τον Μάιο (2021-05) μέχρι και τον Αύγουστο (2021-08) οι εξαγωγές ήταν περισσότερες από τις εισαγωγές. Δηλαδή, το εμπορικό ισοζύγιο ήταν θετικό. Τον Αύγουστο του 2021 σε σύγκριση με Σεπτέμβριο του 2021, οι εισαγωγές με τις εξαγωγές στην Ε.Ε ήταν περίπου εξισορροπημένες. Από τον

Δεκέμβριο όμως και μετά, οι εισαγωγές ξεπέρασαν τις εξαγωγές και αυτό συνεχίστηκε μέχρι και τον τελευταίο μήνα υπό εξέταση. Αυτή η αλλαγή στο εμπορικό Ισοζύγιο της Ε.Ε μπορεί να οφείλεται σε διάφορους παράγοντες.

Με βάση ανάλυση των αριθμών των στοιχείων της Eurostat, μπορούν να λεχθούν τα ακόλουθα ως προς το γιατί συμβαίνει κάτι τέτοιο. Η Ευρωζώνη κατέγραψε εμπορικό έλλειμμα σε ευρώ της τάξης του 26,3% τον Μάιο του 2022, τον 7^ο συνεχόμενο μήνα κατά τον οποίο η Ευρωζώνη παρουσίασε εμπορικό έλλειμμα, σε σύγκριση με 12 δισεκατομμύρια ευρώ ένα χρόνο νωρίτερα. Οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά 52% από το 2021, λόγω του υψηλού ενεργειακού κόστους, ενώ οι εξαγωγές μειώθηκαν με χαμηλότερο ρυθμό στα 28,9%. Η Ευρωπαϊκή Ένωση σημείωσε επίσης εμπορικό έλλειμμα 163.3 δισεκατομμύρια ευρώ κατά τους πρώτους πέντε μήνες του 2022 έναντι 69,4 δισεκατομμύρια ευρώ το 2021. Η αγορά ενέργειας αυξήθηκε κατά 48,5%, λόγω της αύξησης του κόστους της ενέργειας κατά 147,9%, αφού οι τιμές της εκτινάχθηκαν στα ύψη λόγω της αβέβαιης προσφοράς από τη Ρωσία. Αυξήθηκαν επίσης οι εισαγωγές για μηχανήματα και οχήματα κατά 20,1% και χημικών προϊόντων κατά 47,2%. Παράλληλα οι εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 17,6%, κυρίως οι εξαγωγές μεταποιημένων προϊόντων 14,9% και οι εξαγωγές πρωτογενών αγαθών κατά 32%. Το εμπορικό έλλειμμα με την Ρωσία υπολογίζεται σε 76.6 δισεκατομμύρια ευρώ από 19,5 δισεκατομμύρια ευρώ και το εμπορικό έλλειμμα με την Κίνα αυξήθηκε σε 155,2 δισεκατομμύρια ευρώ από 82,3 δισεκατομμύρια ευρώ ενώ το εμπορικό πλεόνασμα με τις ΗΠΑ αυξήθηκε σε 68,2 δισεκατομμύρια ευρώ από 66,9 δισεκατομμύρια ευρώ.

Ποια είναι όμως η θέση της Κύπρου?

Στο Διάγραμμα 3 πιο κάτω, εξετάζονται ποιο αναλυτικά οι καθαρές εξαγωγές της Κύπρου.

Πηγή: Eurostat

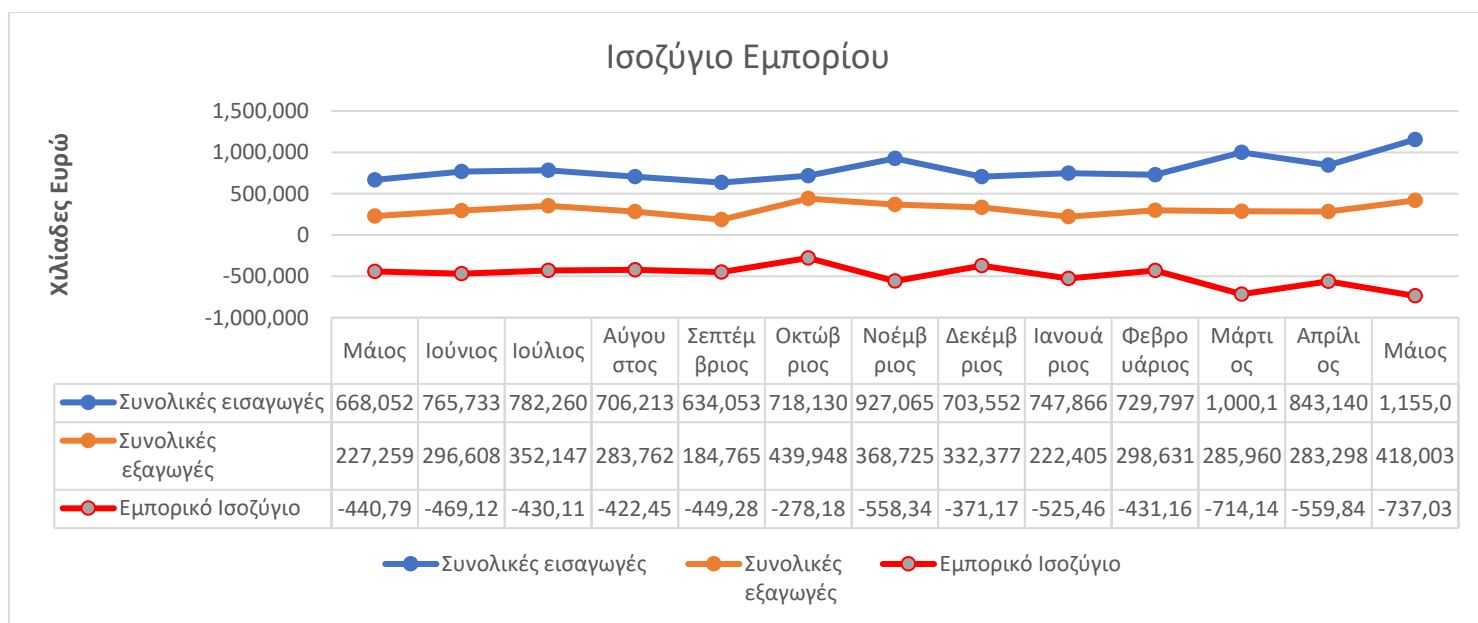
Όπως μπορούμε να διακρίνουμε από το διάγραμμα, το εμπορικό ισοζύγιο της Κύπρου ήταν πάντα αρνητικό. Αυτό συμβαίνει λόγω του ότι η Κύπρος είναι μια μικρή και ανοικτή οικονομία, με μικρό αγροτικό τομέα, χωρίς πλουτοπαραγωγικούς πόρους και άρα μικρή μεταποίηση αλλά με ειδίκευση στον τομέα των υπηρεσιών (86% περίπου της προστιθέμενης αξίας). Ως εκ τούτου δεν έχει επαρκή παραγωγή ή παραγωγή γενικότερα σε κάποια αγαθά ώστε να καλύψει τις ανάγκες της και έτσι αναγκάζεται να εισάγει για να συμπληρώνει ακόμη και αυτά που παράγει. Η Κύπρος εξαρτάται επίσης εντελώς από τις εισαγωγές πετρελαίου για τις ενεργειακές της ανάγκες το οποίο διευρύνει περισσότερο το έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο αγαθών. Εκτός από τις σημαντικές εισαγωγές που είναι αναγκασμένη να κάνει, δε διαθέτει και την αντίστοιχη ποικιλία ή και ανταγωνιστικότητα σε βιομηχανίες όπου θα μπορούσε να εξάγει τα προϊόντα της ούτως ώστε να εξισορροπεί το εμπορικό της ισοζύγιο. Η μεγαλύτερη εξαγωγή της Κύπρου είναι τα φαρμακευτικά και ακολούθως οι πατάτες και το χαλούμι αλλά σκεφτείτε πόσες πατάτες ή χαλούμι χρειάζεται να εξάγει η Κύπρος ώστε να φτάσει την αξία ενός αυτοκίνητου που εξάγει πχ η Γερμανία.

Ξεκινώντας από το 2010 και μέχρι και το 2013, υπήρχε μια μείωση στο εμπορικό ισοζύγιο της τάξης των 2 εκατομμυρίων ευρώ. Από το 2015 μέχρι το 2017 υπήρξε μια αύξηση σε αυτό παίρνοντάς πίσω την Κύπρο στα επίπεδα του 2010. Μετά από αυτήν την αύξηση, δηλαδή μετά το 2017, η Κύπρος κατάφερε να ισορροπήσει στα μείον 5

εκατομμύρια ευρώ μέχρι και το 2021 όπου παρατηρείται μια μικρή αύξηση ξανά στο εμπορικό ισοζύγιο.

Το Διάγραμμα 3 παρουσιάζει πιο αναλυτικά το αρνητικό εμπορικό ισοζύγιο της Κύπρου.

Διάγραμμα 3 Εμπορικό Ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

Για το σκοπό αυτό, χρησιμοποιήθηκαν τα πιο πρόσφατα δεδομένα που αφορούν το Μάιο 2021 μέχρι και τον Μάιο 2022. Η μπλε γραμμή αναφέρεται στις συνολικές εισαγωγές, η πορτοκαλιά γραμμή στις εξαγωγές και η κόκκινη γραμμή είναι η διαφορά τους. Το εμπορικό ισοζύγιο όπως φαίνεται έχει πάντα αρνητικό. Να σημειωθεί πως το ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών αποτελούν το εμπορικό ισοζύγιο. Το ισοζύγιο αγαθών της Κύπρου είναι ελλειμματικό ενώ το ισοζύγιο υπηρεσιών είναι πλεονασματικό. Λόγω του ότι το νησί εισάγει πολλά περισσότερα προϊόντα από ότι εξάγει, υπερκαλύπτει και το πλεονασματικό ισοζύγιο με αποτέλεσμα να έχουμε μόνιμα αρνητικό εμπορικό ισοζύγιο.

Η επιρροή του Covid-19 στο διεθνές εμπόριο

Το έτος 2020 χαρακτηρίστηκε από μερικές από τις μεγαλύτερες μειώσεις στους όγκους εμπορίου αλλά και παραγωγής από τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο. Οι μειώσεις τόσο στην παγκόσμια βιομηχανική παραγωγή όσο και στο εμπόριο αγαθών, κατά το πρώτο εξάμηνο του 2020 είχαν παρόμοιο βάθος με εκείνες που βρίσκονταν στο κατώφλι της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης το 20χχ. Το εμπόριο συνέχισε να αυξάνεται έντονα το

2021 και έχει επιτύχει να ανακάμψει και να αντισταθμίσει κάποιες από τις μειώσεις, όμως όχι όλες τις συσσωρευμένες απώλειες των σημαντικών μειώσεων που παρατηρήθηκαν προηγουμένως.^[7]

Ωστόσο, η σχετικά θετική απόδοση του συνολικού εμπορίου κρύβει σημαντικές διαφορές μεταξύ των προϊόντων, των τομέων παραγωγής αλλά και των διακρατικών εμπορικών σχέσεων. Η εμπορική κατάρρευση αρχές του 2020, δεν έπληξε όλα τα προϊόντα στον ίδιο βαθμό και η ανάκαμψη δε βελτίωσε εξίσου όλα τα μέρη του παγκόσμιου εμπορικού συστήματος. Οι εμπορικές επιπτώσεις σε συγκεκριμένα αγαθά, υπηρεσίες και εμπορικούς εταίρους παρουσιάζουν μια πολύ διαφορετική εικόνα και δημιούργησαν πιέσεις σε συγκεκριμένους τομείς και διαταραχές στην αλυσίδα εφοδιασμού που ήταν πολύ πιο έντονες από ό, τι κατά τη διάρκεια της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης. Το 2020, το εμπόριο υπηρεσιών μειώθηκε περισσότερο και έχει ανακάμψει με βραδύτερο ρυθμό από το εμπόριο αγαθών. Δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι το εμπόριο ταξιδιωτικών και τουριστικών υπηρεσιών υποχώρησε δραματικά, αλλά το εμπόριο ψηφιακών υπηρεσιών, όπως οι τηλεπικοινωνιακές και υπηρεσίες τεχνολογίας της πληροφορίας, συνεχίζει να αναπτύσσεται. Συνολικά, η αξία των εξαγωγών υπηρεσιών στις χώρες του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) μειώθηκε το 2020 κατά -16,7%, διπλάσια από την αξία των εξαγωγών αγαθών, οι οποίες μειώθηκαν κατά -8,2%.^[4]

Η Ασία βρισκόταν στο επίκεντρο των εξελίξεων της εφοδιαστικής αλυσίδας το 2020, με την Κίνα να βλέπει σημαντική επέκταση της ζήτησης για τις εξαγωγές της. Η απόσταση που διανύθηκε από εισαγόμενα προϊόντα, δηλαδή πήγαν σε χώρες πιο μακριά ή χώρες που δεν είχαν την Κίνα στο προσκήνιο νωρίτερα, συνέχισε επίσης να αυξάνεται το 2020, κυρίως ως αποτέλεσμα της Κίνας και άλλων ασιατικών χωρών που καλύπτουν τα κενά εφοδιασμού που προκύπτουν από τα lockdown και τις αλλαγές στη ζήτηση. Αυτές οι μετατοπίσεις στο ποια χώρα θα προμηθεύει ποια εμφανίστηκαν στο πλαίσιο σημαντικών διαταραχών στον τομέα των διεθνών μεταφορών.

Οι αρχές του 2021 χαρακτηρίστηκαν από ένα νέο κύμα lockdowns και περιορισμών στις μετακινήσεις, το οποίο επηρέασε ως ακολούθως την προσφορά προϊόντων και το διεθνές εμπόριο. Η ανάκαμψη που σημειώθηκε κατά το πρώτο εξάμηνο του 2021 και ιδιαίτερα το 2^ο τρίμηνο ήταν άνιση μεταξύ των χωρών και συνέχισε να εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου. Η αύξηση του εμπορίου της Κίνας, και οι εξαγωγές ειδικότερα, ήταν ταχύτερη από αυτή των άλλων μεγάλων οικονομιών κυρίως κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2020 και στις αρχές του 2021.^[4]

Το έλλειμα μεγέθους 8% σε παγκόσμιους όγκους εμπορευμάτων τον Μάιο του 2020 μειώθηκε σημαντικά στα τέλη του 2020 και καθ' όλη τη διάρκεια του 2021. Οι όγκοι του παγκόσμιου εμπορίου θα έπρεπε να επεκταθούν κατά περίπου 2,8 ποσοστιαίες μονάδες από το επίπεδο του Νοεμβρίου ώστε να κλείσουν το χάσμα μέχρι τον Μάρτιο του 2022.

Κεντρικό ρόλο στο διεθνές εμπόριο κατέχει η ναυτιλία. Πιο συγκεκριμένα, πάνω από το 85% των εισαγωγών της ΕΕ ήταν από την Κίνα, συμπεριλαμβανομένων των προϊόντων σιδήρου και χάλυβα, επίπλων και κλινοστρωμνής, παιχνιδιών, αθλητικού εξοπλισμού, να ταξιδεύουν δια θαλάσσης για τον προορισμό τους. Επιπλέον, ακόμη και για αγαθά όπως ηλεκτρονικά και οπτικά προϊόντα, τα οποία μερικές φορές αποστέλλονται αεροπορικά, το μερίδιο των θαλάσσιων μεταφορών υπερβαίνει το 40%. Η παγκόσμια ναυτιλία εμπορευματοκιβωτίων, η οποία βρίσκεται στο επίκεντρο των παγκόσμιων αλυσίδων εφοδιασμού, συνέχισε να ανακάμπτει τόσο στα τέλη του 2020 όσο και το 2021. Παρ' όλα αυτά, οι τιμές των εμπορευματοκιβωτίων αυξάνονται από τα μέσα του 2020, και μέχρι τα μέσα του 2021 όπου έφτασαν σε υψηλότερα επίπεδα και από την παγκόσμια οικονομική κρίση. Η καταγραφή των υψηλών μεταφορών των ναύλων συνέβαλε στα έσοδα και τα κέρδη καταγραφής για τις ναυτιλιακές εταιρείες. Οι τιμές των εμπορευματοκιβωτίων αυξήθηκαν σε μια ιδιαίτερα απότομη αύξηση καθ' όλη τη διάρκεια του 2021, αλλά προς το τέλος του έτους, οι τιμές είναι χαμηλότερες, υποδεικνύοντας ότι οι πιέσεις χαλαρώνουν. ^[4]

Η πρωτοφανής ετερογένεια των μεταβολών στις εμπορικές ροές μεταξύ των προϊόντων, των πηγών και των προορισμών υποδηλώνει υψηλό κόστος αβεβαιότητας προσαρμογής και συνεπάγεται με επιπλέον κίνητρα για τους καταναλωτές, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις να υιοθετήσουν νέες - ή να εντείνουν τις υφιστάμενες στρατηγικές μετριασμού των κινδύνων. Ορισμένες επιχειρήσεις ενδέχεται να θέλουν να επανεξετάσουν την ανθεκτικότητα και την αξιοπιστία των αλυσίδων εφοδιασμού τους και μπορεί να αποφασίσουν να συντομεύσουν τις αποστάσεις που ταξιδεύουν τα τρόφιμα από τα εργοστάσια στους καταναλωτές ή να εσωτερικεύσουν μεγαλύτερα τμήματα των αλυσίδων αξίας τους στις εταιρικές τους δομές. ^[4]

Πως βελτιώνεται το Ισοζύγιο Εμπορίου μιας χώρας;

Μια χώρα, εάν επιθυμεί να έχει περισσότερες εξαγωγές παρά εισαγωγές θα πρέπει να ακολουθήσει μια σειρά αποφάσεων ^[8] ώστε να έχει και το ανάλογο αποτέλεσμα:

A. Μειώνοντας την κατανάλωση

Αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα τα νοικοκυριά και η κυβέρνηση να καταναλώνουν λιγότερο άρα μείωση στις εισαγωγές. Με τον τρόπο αυτόν η χώρα θα ξοδεύει λιγότερα χρήματα σε δανεισμό από το εξωτερικό για την χρηματοδότηση του ελλείμματος. Αυτή η μείωση της κατανάλωσης μπορεί να γίνει μέσω αύξησης του φόρου κατανάλωσης (ΦΠΑ), ο οποίος υπό προϋποθέσεις βοηθά στη μείωση του εμπορικού ελλείμματος, αυξάνοντας την αποταμίευση και μειώνοντας το δημοσιονομικό έλλειμμα.

Μια μείωση όμως της κατανάλωσης, ιδιωτικής και δημόσιας, οδηγεί σε μείωση του ΑΕΠ, της παραγωγής, απασχόλησης όμως και ακολούθως ανάλογα με τις ελαστικότητες και μείωση των φορολογικών εσόδων.

B. Υποτίμηση της συναλλαγματικής αξίας

Ένα ασθενέστερο νόμισμα θα έκανε τις εισαγωγές πιο ακριβές για του εγχώριους πολίτες και τις εξαγωγές φθηνότερες για τον υπόλοιπο κόσμο βελτιώνοντας έτσι το εμπορικό ισοζύγιο.

Γ. Φορολογικές εισροές κεφαλαίων

Ένα από τους λόγους όπου μεγάλες και ισχυρές οικονομίες, πχ οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, μπορούν να παρουσιάσουν αρνητικό εμπορικό ισοζύγιο είναι διότι ο δανεισμός από το εξωτερικό είναι φθηνός και εύκολος. Αν αυτός ο δανεισμός ήταν πιο ακριβός, οι πολίτες της χώρας, πχ των Η.Π.Α, και η κυβέρνηση θα δανειζόντουσαν λιγότερο. Ένας φόρος στις εισροές κεφαλαίου (μη ξένων άμεσων επενδύσεων) που αυξάνεται ανάλογα με το μέγεθος της εισροής θα μπορούσε να μείωση τον υπερβολικό δανεισμό για κατανάλωση και να βοηθήσει να κλείσει η κρατική ανισορροπία. Κάποιος οικονομικά σκεπτόμενος, θα μπορούσε να πει πως οι έλεγχοι κεφαλαίων θα μπορούσαν να στρεβλώσουν τις τιμές των περιουσιακών στοιχείων και να μειώσουν τις επενδύσεις, φυσικά τέτοιες πολίτες πρέπει να παίρνονται με γνώμονα το καλύτερο δυνατό για την κάθε χώρα.

Δ. Τρόποι αύξησης των εξαγωγών

Όλοι οι προαναφερόμενοι τρόποι μπορούν δυνητικά να βοηθήσουν στην βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου, ανάλογα με τα εργαλεία που υφίστανται στην κάθε περίπτωση, συνδυαζόμενοι πάντα με την κατάλληλη αναγνώριση για το τι θα βοηθήσει την κάθε χώρα και τι δεν θα έχει αντίθετα αποτελέσματα, ή την δημιουργία νέων προβλημάτων. Όμως αυτό αν δεν λειτουργήσει σωστά μπορεί να φέρει αντίθετα αποτελέσματα μέσω βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας και άλλων προβλημάτων.

Επίλογος

Συνοψίζοντας, καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως το εμπόριο γενικότερα έχει τεράστια οφέλη για τους πολίτες και για την οικονομική ανάπτυξη των χωρών αφού επηρεάζει άμεσα το εμπορικό ισοζύγιο των χωρών.

Αρχικά είχε εξεταστεί τι είναι το διεθνές εμπόριο και ποιοι οι παράγοντες που το επηρεάζουν. Έγινε μια αναφορά στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην τωρινή της κατάσταση, αφού αποτελεί ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον παράδειγμα για το τι μπορεί να γίνει σε πολύ μεγάλες οικονομίες σε περιόδους αβεβαιότητας και αναδιαμόρφωσης προμηθευτών λόγω απρόσμενων γεγονότων. Παρόλα αυτά, αν και η Κύπρος είναι κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν επωφελείται από το εμπόριο αλλά αντίθετα λόγω της φύσης της και της εξάρτησης της από το πετρέλαιο.

Όμως με τις σωστές πολιτικές και τις κατάλληλες διαφοροποιήσεις, η κάθε χώρα μπορεί να βελτιώσει το εμπορικό της ισοζύγιο.

Πηγές:

- 1) ΧΑΤΖΗΣΤΕΦΑΝΟΥ Α. Σ (2012) *‘Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΤΙΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ’* Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- 2) ΣΚΡΕΚΑ Ε. (2021) *‘Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ’* Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- 3) Μιχαήλ Μ. (2022), *Διεθνές Εμπόριο*, Πανεπιστήμιο Κύπρου.
- 4) OECD, (2022) *International trade during the COVID-19 pandemic: Big shifts and uncertainty*, OECD website.
- 5) Freund C. (2017), *Three Ways to Reduce a Trade Deficit* ‘Peterson Institute for International Economics.